

ΕΛΙΚΩΝ

Η κατάστρωση ενός καλού προγράμματος έκδρομης προσφέρει ήδονες ίσης έντασης, μολονότι διαφορετικής ουσίας, από την πραγματοποίηση της ίδιας της έκδρομης. Η αναμονή, ο δραματισμός των τοποθεσιών, ή πιθανολογήσεις του καιρού, ή δίψα για την κούραση, ή γοητεία των θρύλων και των παραδόσεων της περιοχής, οι ιστορικές της διακυμάνσεις, όλα συντελούν εις το να αποτελέσουν ένα στάδιο πολύ εύχρηστο και έκλυτικό.

Οι έκδρομεις στους οποίους ή ελληνική φύσις επιφυλάσσει τις μεγαλύτερες απολαύσεις είναι οι πεζοπόροι και οι σκληραγωγημένοι. Όσοι έχουν διεθνή τουριστική άγωγή και περιμένουν με την άνεση του κοσμοπολίτη να παραδοθούν σ' επιπόλαιες και θεατρικές φυσικές συγκινήσεις, δεν θα εύχαριστηθούν στην Ελλάδα: είναι πολύ βαθύτερο και αισθητικώτερο εκείνο που θ' απολαύσουν, όσοι έχουν να πληρώσουν το κάπως βαρύ τίμημα σπαρτιατικού μόχθου και καλλιτεχνικής προπαιδείας. Ό,τι έδωκε ή Ελλάς είναι βαρύ και δυσβάσταχτο στην σύλληψη, ελαφρό και άερινο στην νόηση. Ό,τι παρατηρείται στην τέχνη, ανάλογο παρατηρείται και στην φύση. Όπως οι γραμμές του Παρθενώνος δεν είναι κατάλληλες να εύφράνουν την κοινού τύπου τουρίστρια, το ίδιο και οι βουνοκορφές των γυμνών ελληνικών όρέων δύσκολα γίνονται καταληπτές στέν άσυνήθιστο Εύρωπαϊο ή ταξιδιώτη των άλλων Κόσμων.

Και τί να είπω για την ύψη των άλλων ελληνικών θαλασσών και άκρογαλιών; μαζί με τον γλαυκόν ούρανό έχουν αποτέλεσμα, όσο και άλλα, την κύρια ουσία της ελληνικής τέχνης. Αναλογία της άμορφίας στην φύση, προς την εύμορφία του ρυθμού και του κανόνος της τέχνης. Δύο αντίθετοι πόλοι της ίδιας ελληνικής σφαίρας, που προσφέρεται, άνεκτίμητο δώρο των έποχών της γης, προς τους έκλεκτους και μόνον.

Εύλογημένη μεσογειακή γωνία, κατακλείδι της Εύρώπης και φωτοδότης μαζί, σύνδεσμος με την Ανατολική ριπή και τον όρμητικό Βορρά, παραγμένη και άνήσυχη διάσπαση σε μυριάδες αίγιαλων και νησίδων, καλεί και σήμερα τους πιστούς να ίδούν, δι' άσφαλώς καμμία άλλη περιοχή δεν είναι ικανή να τους προσφέρει.

"Ας μη θεωρηθί πως ίσχυρίζομαι ότι τάχα κάθε μη Έλλην βάρβαρος και κάθε Έλλην άξιος της Έλληνικής γης. Υπάρχουν ξένοι, άνυστερόβουλοι, ένθουσιώδεις, που την φύση, όπως τους παρέχεται έδω, την έχουν στήσει λατρεία τους: υπάρχουν άλλωστε φυλές, καθώς ή Αγγλική και ή Κελτική, πνευματικά, θαλασσινά ίσως συγγενείς προς την ελληνικήν ιδέα και μεσογειακοί λατίνοι, που την Ελλάδα, θελά τους, την έχουν στο αίμα τους να ρέη.

"Όσο για τους Έλληνες τους μη βαρβάρους, θυμούμαι που ώδήγησα τον περασμένο χειμώνα μιά συντροφιά σε μέρος της έκλογής μου, κατά τον δυτικό Έλικώνα, που είναι το κύριο ψηλό βουνό, ή Παληοβούνα. Περάσαμε την Δόμβραινα (τό χωριό, που είναι σε άπόσταση μερικόν χιλιομέτρων από τον Κορινθιακό), και καταλήξαμε στα Χόστια με τα έρείπια στο μεταξύ της αρχαίας Θίοβης και με παρέκει, ποιός θα τόλεγε, την πατρίδα της πολλής Φρόνης. Ανατολικώτερα υπάρχουν τ' άλλα κομμάτια του Έλικώνα, οι περιβόητες περιοχές του Ησιόδου με την Ίπποκρήνη και την Κοιλάδα των Μουσών μακριά μόν από μας, αλλά στο δρόμο διαγράφονται οι γραμμές των. Ός τοποθεσία, τό από Δόμβραινα

μέχρι Χόστια διάστημα, ώραία και αισθητικά ξερό, εύγενικά διάστικτο από έληές άραιές, θύμα άλλωστε ως προς την ξεραίλα πυρκαϊών, με ύποσχέσεις ακόμη πυκνών όρεινών δασών και φαράγγων προς τα έσωτερικά του. Ένας κοπιώδης άλλ' άρκετά άπότομος άνήφορος, ώστε να φέρνη τον αναβάτη γρήγορα στο διάσελο, χαρίζει την πλέον γόησσα θέα προς τον Κορινθιακό και προς τις μεγαλοπρέπειες της Πελοποννήσου, της Κοιτίδας των αρχαίων Μύθων. Ό Έρμης και ό Απόλλωνας με τον Πάνα αντί Σατύρων, πηγαίνονται ελαφρά και άερινα τη θαλασσία φωτεινή λουρίδι και φέρνουν τα μηνύματα του Πελοποννησιακού δρυμού προς τον ποιητικόν Έλικώνα τον Πρόδρομο του Παρνασσού και την έξώθυρα του Όλύμπου των Θεών. Έξ άλλου προχωρώντας τό μονοπάτι θα μας φέρη προς την Μονή του Όσιου Σεραφείμ, λίκνο της κοντινής μας, τουρκοκρατημένης παραδόσεως, που είχε για καντηλάκι στους χρόνους του σκότους την όρθοδοξία της, που έτρέφετο άντις με λάδι με των μαρτύρων τό αίμα. Ό Σεραφείμ που ύμνησε ό Σικελιανός, τρώφιος, ύστερ' από χιλιάδες χρόνια, και τούτος και μύστης των βουνών του θρύλου και των Μουσών. Ό Σεραφείμ οδηγεί στο όροπέδιο της Άρβανίτσας, πλούσιο σε καθάρεις άνάπνοιες και ύψηλά φρονήματα, ή Άρβανίτσα στη θεωρία της κορυφής, ή κορυφή στο γραφικό Κυριάκι διάμεσα της χαράδρας, τό Κυριάκι στην πάνσεπη Μονή του Όσιου Λουκά και ό Λουκάς σε λίγο μας ξανοίγει από την κλεισούρα του στην άναπεπταμένη θέα του Παρνασσού, με την Ίερουσαλήμ που λευκάζει σαν όπτασία. Ξέρεις, άναγνώστη, τί σημαίνει να ξεφύγης από τους όρεινούς δγκους ενός δαιδαλώδους βουνού, από τα σκότη των δασών του, από τα χωριά τα κρυμμένα στα Έγκατά του, από τους μυστικούς έλιγμούς του, από τα ήχηρά του ρεύματα, από τους λαβύρινθους των κατευθύνσεών του και να βγαίνης μετά μόχθους επί τέλους στ' άνοιχτά, προς την θέα άλλου βουνού, έξίσου θρυλικού και μεγάλου; Αισθάνεσαι έξερευνητής, αισθάνεσαι πως τό κατέκτησες τό βουνό, αισθάνεσαι πως τό έξήντησες, πως τό έξεκανες, τούλάχιστον όσο και εκείνο σε έξεκανε, πως τελείωσες ένα πομπώδες κεφάλαιο ένδόξου Έπους και μπαίνεις στο κατοπινό.

Θέλω να καταλήξω στη λεπτομέρεια, πως οι συνοδοιπόροι μονάχα που δεν με λιθοβόλησαν για την έκλογή μου. Κατά τίποτε δεν έβιξε τό αισθημά τους ό θρύλος ό πάμπλουτος και ζωηρός τόσων αίωνων που τους πήγα να τον άνανπεύσουν. Κατά τίποτε ή θέα των χιονιών του Μωρηά. Κατά τίποτε ή πλούσια σε κολπώσεις και σε κλασσική γαλήνη εύλογία του Κορινθιακού, του οποίου ή εκείθε θέα είναι ίσως ή μόνη που δείχνει την θεία της φύσεώς μας καταγωγή και ουσία, ισάξια της γλαυκότητος της Δήλου, της άβρότητας της Άττικής. Κούρασις, ξεραίλα, ζέστη, ήλιος αυτά είναι τα κεφάλαια της άρνητικής των διαθέσεως, πηγαί γκρίνιας έκ μέρους τους, οίκτου πολλού έκ μέρους του οδηγητού, οίκτου και δέους για τους Έλληνες, τους μη βαρβάρους. Πόση όμως έξαρση του μεγαλείου της για την γη την παρεξηγημένη, την άφημένη στην αίγλη της που σχεδόν κανείς δεν μολύνει με την κατανόσή του! Τί καλλίτερη διαπίστωση πως βρισκόμαστε και πατούμε θεσπέσιες χώρες θεών και όχι ανθρώπων, μύθων και όχι ύλης, χώρα έξθρική των ταπεινών.

Τ. Κ. ΠΑΠΑΤΖΩΝΗΣ